

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
КАФЕДРА ФІЗІОЛОГІЇ, ЗДОРОВ'Я І БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ ТА ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК05 «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ»

Рівень вищої освіти:	<i>перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань:	<i>12 – Інформаційні технології</i>
Спеціальність:	<i>123 - Комп'ютерна інженерія</i>
Освітньо-професійна програма:	<i>Комп'ютерна інженерія</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» спеціальність 123 Комп'ютерна інженерія для першого (бакалаврського) рівня ВО».
Одеса: ОНУ, 2024. 21 с.

Розробник (и):

Лайшук Л.М., старший викладач; Гвозд'їн С.П., д.мед.н., професор, професор кафедри;
Ряшко Т.А. к.бiol.н., доцент кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти, Пенів В.В., к.мед.н., доцент кафедри.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізіології, здоров'я і безпеки та природничої освіти

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Ольга

Ольга МАКАРЕНКО

Погоджено з гарантом ОПП „Комп'ютерна інженерія” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2024 рік затвердження) Модима Волощук
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) біологічного факультету

Протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Голова НМК

Г
(підпис)

Вітлана ПІТОРНА
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол №   від «   »   202 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол №   від «   »   202 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма (не передбачена)</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань <i>12 – Інформаційні технології</i> Спеціальність <i>123 - Комп'ютерна інженерія</i> Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>	<i>Дисципліна обов'язкова</i>	
		Рік підготовки:	
		1 - й	1-й
		Семестр	
		2- й	2-й
		Лекції	
		16 год.	4 год
		Практичні	
		14 год.	4 год
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		60 год	82 год
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни полягає у набутті здобувачами освітньо-професійного ступеня: фахового молодшого бакалавра компетентностей, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення повсякденних та природних небезпек, техногенних аварій, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на робочому місці та у побуті, а також забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки у побуті та безпеки праці на робочих місцях.

Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування здобувачами знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення охорони праці, безпеки персоналу та захисту в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей у межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятної ризику, збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Засвоївши дисципліну «Безпека життєдіяльності та охорона праці» майбутні бакалаври повинні володіти сукупністю загальних та фахових компетентностей з питань безпеки життєдіяльності та охорони праці у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу об'єктів господарювання в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

(у здобувачів, які навчаються за ОП «Комп'ютерна інженерія»):

а) Загальних компетентностей (ЗК):

Z7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Z9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

б) Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

P1. Здатність застосовувати законодавчу та нормативно-правову базу, а також державні та міжнародні вимоги, практики і стандарти з метою здійснення професійної діяльності в галузі комп'ютерної інженерії.

P10. Здатність здійснювати організацію робочих місць, їхнє технічне оснащення, розміщення комп'ютерного устаткування, використання організаційних, технічних, алгоритмічних та інших методів і засобів захисту інформації.

в) Програмні результати навчання (ПР):

N4. Знати та розуміти вплив технічних рішень в суспільному, економічному, соціальному і екологічному контексті.

N9. Вміти застосовувати знання технічних характеристик, конструктивних особливостей, призначення і правил експлуатації програмно-технічних засобів комп'ютерних систем та мереж для вирішення технічних задач спеціальності.

N14. Вміти поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів.

N19. Здатність адаптуватись до нових ситуацій, обґрунтовувати, приймати та реалізовувати у межах компетенції рішення.

Очікувані результати

У результаті вивчення дисципліни, здобувач вищої освіти повинен

знати:

- мету та основні завдання курсу «Безпеки життєдіяльності та основи охорони праці»;
- основні принципи формування безпечної життєдіяльності людини;
- характеристики та вплив зовнішніх і внутрішніх негативних чинників на здоровий спосіб життя;
- вплив психофізіологічних особливостей людини та формування її безпеки;
- класифікацію і нормування шкідливих та небезпечних чинників, що негативно впливають на здоров'я людини;
- основні законодавчі акти та нормативні документи з питань охорони праці, міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці, управління охороною праці, органи державного нагляду, громадський контроль із охорони праці;
- основи фізіології та гігієни праці;
- відшкодування збитків працівникам у разі ушкодження їх здоров'я;
- питання охорони праці при прийнятті на роботу та в період роботи;
- відповідальність за невиконання вимог з охорони праці;
- основи електробезпеки та пожежної безпеки.

вміти:

- оцінювати середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу, здорового способу життя;
- ідентифікувати небезпеку;
- визначати причини та можливі наслідки небезпек;
- оцінювати рівень небезпек;
- визначати вимоги законодавчих актів у межах особистої та колективної відповідальності та визначати вимоги щодо навчання працівників з урахуванням їх функціональних обов'язків;
- надавати першу домедичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим потерпілим;
- визначати шкідливі та небезпечні виробничі чинники на робочому місці;
- визначати вимоги законодавчих і нормативних актів з охорони праці в межах функціональних обов'язків фахівця.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Системний підхід у безпеці життєдіяльності.

Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпечної життєдіяльності як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек.

Тема 2. Середовище проживання людини. Людина як елемент системи людина-середовище. Медико-біологічні основи безпеки життєдіяльності.

Поняття «середовище проживання людини»: довкілля, виробниче, побутове. Раціональні умови забезпечення БЖД. Гомеостаз як особливий механізм захисту організму людини. Біоритми людського організму. Зовнішні та внутрішні подразники, що впливають на стан людини та здоровий спосіб життя. Організм в оточуючому середовищі. Характеристика аналізаторів. Закон Вебера-Фехнера. Гранично допустимий вплив шкідливих факторів на людину.

Тема 3. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Загальний аналіз ризику і проблем безпеки. Індивідуальний та груповий ризик. Концепція прийняттого ризику. Управління безпекою через порівняння витрат та отриманих переваг від зниження ризику.

Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методичні підходи до визначення ризику. Методи оцінювання ризиків. Застосування у розрахунках ризику імовірнісних структурно-логічних моделей. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації

ризиків і мінімізації можливих негативних наслідків.

Тема 4. *Класифікація НС. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.*

Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків. Сутність поняття техногенної, соціальної та природної небезпеки. Небезпеки воєнного часу. Інтенсивність прояву небезпечних чинників залежно від виду середовища.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Пожежі у природних екосистемах, вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.

Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума, коронавірусна інфекція та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин. Пандемія коронавірусної хвороби, спричиненої вірусом Covid-19.

Тема 5. *Техногенні небезпеки та їх наслідки. Небезпеки воєнного часу.*

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Режими захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів. Організація дозиметричного й хімічного контролю.

Війна. Військова агресія. Військовий стан. Евакуація населення: повна, часткова, добровільна, примусова. Вибухонебезпечні предмети: правила поведінки, застереження, рекомендації батькам неповнолітніх дітей. Поведінка під час обстрілів, рятування потерпілих. Інформування та типи сповіщень. Типи сховищ, мінімальний набір необхідних речей, «Тривожна валіза».

Тема 6. *Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС. Хвороби, що набули соціального значення.*

Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних джерел небезпеки. Соціальні фактори, що впливають на безпеку життєдіяльності людини. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму. Вандалізм та тероризм. Суїцид. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія.

Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Типи поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Емоційні якості людини. Вплив характеру та темпераменту людини на її безпеку. Стрес. Психологічні фактори, що впливають на безпеку життєдіяльності людини.

Тема 7. *Перша долікарська допомога при невідкладних станах, що виникають у повсякденні та під час надзвичайних ситуацій.*

Поняття про першу долікарську допомогу, невідкладний стан, принципи надання допомоги при невідкладних станах людини, алгоритм проведення тощо. Принципи етики та моралі під час надання першої долікарської допомоги. Первинні засоби першої допомоги. Індивідуальна та колективна аптечка.

Види уражень організму: опіки, обмороження, отруєння, удушення, теплові удари, механічні ушкодження, струс мозку, утоплення, укуси комах та тварин, клінічна смерть. Кровотечі. Види, ознаки, перша допомога. Обробки ран при механічних ушкодженнях. Опіки. Види, ознаки, перша допомога. Обмороження. Види, ознаки, перша допомога. Переломи. Види, ознаки, перша допомога. Правила накладання шин при переломах. Використання підручних засобів. Правила та порядок дій при виведенні людини з непритомного стану, при наданні потерпілому штучного дихання та проведенні непрямого масажу серця.

Змістовий модуль 2. Охорона праці

ТЕМА 8. *Загальні питання охорони праці. Основні поняття. Навчання з питань охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці*

Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Навчання з питань охорони праці. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів. Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи.

Основні положення законів України: «Про охорону праці», Кодекс законів про працю, «Про охорону здоров'я», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», інші чинні та ті, що втратили чинність.

Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Досягненні цілей сталого розвитку, визначених Організацією Об'єднаних Націй з забезпечення гендерної рівності та гідної праці для всіх.

Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.

Дисциплінарна, адміністративна, матеріальна та кримінальна відповідальність за порушення законодавства та нормативних актів про охорону праці, за створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці і представників професійних спілок. Поняття про систему державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Громадський контроль за станом охорони праці в організації. Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.

ТЕМА 9. *Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.*

Умови праці. Небезпечні та шкідливі виробничі чинники. Класифікація.

9.1. Психофізіологічні вимоги до умов праці: психологічні, фізіологічні, технічні. Система «Людина-машина», «Людина-оператор». Ергономіка. Основи фізіології ручної, механізованої, автоматизованої, конвеєрної, розумової праці, праці з використанням засобів обчислювальної техніки та персональних комп'ютерів. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини, втома. Вплив характеру праці, санітарних особливостей виробничих процесів, обладнання, санітарних умов праці в цілому на функціонування організму та його окремих систем. Загальний підхід до оцінки умов праці та забезпечення умов праці, що відповідають нормативам. Небезпечні зони. Організація робочого місця. Принципи розташування органів управління в робочому просторі, боротьба з монотонністю. Ритм праці, фази працездатності. Колір на виробництві. Знаки безпеки.

9.2. Санітарно-гігієнічні вимоги до показників фізичних чинників. Класифікація шумів за походженням (механічні, гідро-, газо- та електродинамічні), за характером спектра та часовими характеристиками. Дія шуму на організм людини, зміни у функціонуванні окремих систем

організму. *Санітарно-гігієнічні вимоги до показників вібрації.* Параметри вібрації: амплітуда, віброшвидкість, віброприскорення, частота. Вібрація як позитивний і негативний чинник виробничого процесу. Класифікація вібрацій за походженням, локальні вібрації робочих місць. *Санітарно-гігієнічні вимоги до показників опромінення.* Параметри полів випромінювань. Класифікація електричних і магнітних полів та електромагнітних випромінювань за частотним спектром, їх джерела. Вплив на людину. Гранично допустимі напруженості полів. *Санітарно-гігієнічні вимоги до показників освітлення.* Природне освітлення, його значення як виробничого і фізіолого-гігієнічного чинника для працюючих. Системи природного освітлення, вимоги санітарних нормативів щодо їх використання залежно від розмірів приміщень. Орієнтація робочих місць відносно світлових отворів. Експлуатація систем природного освітлення. Штучне освітлення робоче, аварійне, чергове, евакуаційне, охоронне. *Санітарно-гігієнічні вимоги до показників вентиляції.* Природна вентиляція. Інфільтрація та аерація, область їх застосування. Системи штучної вентиляції. Повітропроводи, повітророзподільна арматура, фільтри, вентилятори, калорифери.

9.3. Основи радіаційної безпеки, вплив іонізуючих випромінювань на організм людини. *Хімічні виробничі фактори.* Дія токсичних та отруйних речовин. Класифікація речовин гостро направленої дії (Г), алергічної дії (А), фіброгенної (Ф) та канцерогенної (К). Класи небезпечності речовин залежно від гранично допустимих концентрацій. Допустимі рівні шкідливих факторів.

9.4. Робоча зона та повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату. Заходи та засоби захисту людини від дії небезпечних та шкідливих факторів.

ТЕМА 10. Основи електробезпеки

Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Причини летальних наслідків від дії електричного струму. Фактори, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Сила струму. Величина напруги. Опір тіла людини проходженню струму. Вид та частота струму. Тривалість та шлях протікання струму через людину. Індивідуальні особливості людини. Допустимі значення струмів і напруг. Основні причини електротравм. Особливості враження людини електричним струмом. Профілактика електротравматизму.

Класифікація виробничих приміщень за ступенем безпеки. Система електрозахисних заходів та засобів безпечної експлуатації електроустановок: технічних засобів, електрозахисних засобів, організаційних заходів.

ТЕМА 11. Основи пожежної та вибухонебезпеки.

Суть процесу горіння. Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Класифікація видів горіння. Повне і неповне згорання. Горіння, вибух і детонація. Гомогенне та гетерогенне горіння. Негорючі, важкогорючі, горючі матеріали та речовини. Основні причини пожеж. Пожежонебезпечні властивості матеріалів і речовин. Класифікація загальних заходів пожежної профілактики. Види пожеж. Система попередження пожеж. Система пожежного захисту (локалізація, обмеження розповсюдження, ліквідація). Способи і засоби гасіння пожежі. Вогнегасні речовини. Первинні засоби гасіння пожежі. Стаціонарні засоби гасіння пожежі. Протипожежне водопостачання. Устаткування пінного, газового та порошкового пожежогасіння. Пожежі та вибухи. Фактори техногенних вибухів та пожеж, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища. Класифікація об'єктів за їх пожежо-вибухо небезпекою. Пожежна сигналізація. Засоби виявлення пожежі та сповіщення про пожежу. Евакуація людей. Автоматичні електричні системи пожежної сигналізації. Ручні та автоматичні сповіщувачі про пожежу.

ТЕМА 12. Поняття про виробничий травматизм та професійні захворювання. Профілактика травматизму.

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності. Причини травматизму: організаційні, санітарно-гігієнічні, психофізіологічні, технічні. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням. Поняття про «Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в організаціях та установах». Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Медичні огляди.

**4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Безпека життєдіяльності та охорона праці»**

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього го	у тому числі				Усього го	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності										
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Системний підхід у безпеці життєдіяльності	7	2			5	7				7
Тема 2. Середовище проживання людини. Людина як елемент системи людина-середа. Медико-біологічні основи безпеки життєдіяльності.	7		2		5	7				7
Тема 3. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	7		2		5	7				7
Тема 4. Класифікація НС. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	8	2			6	8	2			6
Тема 5. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Небезпеки воєнного часу.	7	2			5	7				7
Тема 6. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	10	2	2		6	10				10
Тема 7. Перша долікарська допомога при невідкладних станах, що виникають у повсякденні та під час надзвичайних ситуацій.	13	2	4		7	13		2		11
Разом за змістовим модулем 1	59	10	10		39	59	2	2		55
Змістовий модуль 2. Охорона праці										
Тема 8. Загальні питання охорони праці. Основні поняття. Навчання з питань охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці	6		2		4	6				6
Тема 9. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.	6	2			4	6	2			4
Тема 10. Основи електробезпеки	6	2			4	6				6
Тема 11. Основи пожежної та вибухонебезпеки.	6		2		4	6		2		4
Тема 12. Поняття про виробничий травматизм та професійні захворювання. Профілактика травматизму.	7	2			5	7				7
Разом за змістовим модулем 2	31	6	4		21	31	2	2		27
Разом	90	16	14	-	60	90	4	4		82

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Середовище проживання людини. Людина як елемент системи людина-середа. Медико-біологічні основи безпеки життєдіяльності (Визначення ролі аналізаторів людини у забезпеченні безпеки. Проведення розрахунків енергетичних витрат людини за добу, складання добового харчового раціону відповідно до енергетичних витрат організму студента)	2	-
2	Ризик як фактор небезпеки. Формування вмій визначення ступеня ризику у НС.(Проведення розрахунку можливості виникнення ризику. Робота з присвоєння індексів ймовірності надзвичайних ситуацій).	2	-
3	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС. (Проведення вправ психологічного розвантаження).	2	-
4	Перша долікарська допомога при невідкладних станах, що виникають у повсякденні. Відпрацювання заходів надання долікарської допомоги потерпілим при нещасних випадках. (Відпрацювання навичок зупинки кровотеч різної локалізації; закрутки при кровотечах. Відпрацювання навичок першої домедичної допомоги у термінальних станах, серцево –легенева реанімація. Сформувати вміння і навички заходів реанімації). Відпрацювання навичок першої домедичної допомоги в умовах бойових дій - алгоритм MARCH. Різниця першої домедичної допомоги (протоколів) у військовий та мирний час. Принципи допомоги за військовим протоколом TCCC. Військовий протокол MARCH. Допомога при пораненнях та сортування. Накладання турнікета або джгута під вогнем Переміщення пораненого. Алгоритм дій за зонами допомоги. Зона тактичного укриття та дії за MARCH протоколом. Тактичне транспортування пораненого. Зона евакуації. Відпрацювання навичок першої домедичної допомоги при опіках, відмороженні. Основні принципи застосування лікарських препаратів. Відпрацювання навичок проведення внутрішньом'язових ін'єкцій.	4	2
5	Правові та організаційні основи охорони праці. Загальні питання охорони праці. Основні поняття. Навчання з питань охорони праці (Робота із таблицею термінів та понять; складання таблиці «Основні законодавчі акти про охорону праці», вивчення інструктажів). Законодавчі, нормативно-правові акти про охорону праці. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Основні положення законів України: «Про охорону праці», Кодекс законів про працю та інші. Державне управління охороною праці і громадський контроль за охороною праці (Робота з ситуаційними завданнями).	2	-
6	Основи пожежної та вибухонебезпеки. Основні причини виробничих пожеж. Класифікація пожеж. Небезпечні та шкідливі чинники пожеж. Система захисту від пожеж. Правила пожежної безпеки в Україні. Засоби пожежогасіння (Скласти схему евакуації на випадок пожежі в приміщенні. Аналіз пожежного інвентарю, первинних засобів пожежогасіння, вогнегасників тощо).	2	2
	Разом	14	4

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

8.1. Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів під час вивчення даної дисципліни включає теоретичну підготовку з окремих тем, що вивчаються самостійно.

8.2. Місце виконання самостійної роботи

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу виконується у бібліотеці, навчальних аудиторіях і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах.

До самостійної роботи відноситься: підготовка до лекцій, практичних занять; написання рефератів; опрацювання відеоматеріалів, робота в мережі Інтернет, складання тестів, кросвордів, ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання.

№ з/п	Назва теми самостійної роботи	Кількість годин	
		Денне	Заочне
1	Культура безпечної життєдіяльності як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС.	5	7
2	Гомеостаз як особливий механізм захисту організму людини. Біоритми людського організму. Функціональний стан оператора	5	7
3	Ризик як фактор небезпеки. Побудова дерева ймовірності небезпечної події.	5	7
4	Небезпечні гідрологічні процеси і явища, геологічні процеси і явища. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб. Інфекційні захворювання тварин і рослин.	6	6
5	Фізичні небезпечні фактори середовища. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів.	5	7
6	Соціальні аспекти БЖД. Психологічні фактори, що впливають на безпеку життєдіяльності людини.	6	10
7	Види уражень організму: опіки, обмороження, отруєння, удушення, теплові удари, механічні uszkodження, струс мозку, утоплення, укуси комах та тварин, клінічна смерть. Кровотечі. Види, ознаки, перша допомога. Обробки ран при механічних uszkodженнях. Опіки. Види, ознаки, перша допомога. Обмороження. Види, ознаки, перша допомога. Переломи. Види, ознаки, перша допомога. Правила накладання шин при переломах. Використання підручних засобів	7	11
8	Основні поняття про Охорону праці. Історичні відомості про розвиток дисципліни «Основи охорони праці». Аналіз суб'єктів та об'єктів охорони праці. Стандарти в галузі охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці. Громадський контроль за станом охорони праці в організації. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права. Комісія з питань охорони праці підприємства.	4	6

	Основні завдання та права комісії. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.		
9	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Психофізіологічні вимоги до умов праці: Психологічні, фізіологічні, технічні. Система “Людина-машина”. Ергономіка. Санітарно-гігієнічні вимоги до показників шуму, вібрації, опромінення, освітлення, вентиляції. Радіаційна безпека. Дія токсичних та отруйних речовин, загальні заходи попередження отруєнь.	4	4
10	Основи електробезпеки. Система електрозахистних заходів та засобів, способи визволення потерпілого від дії електроструму.	4	6
11	Основи пожежної та вибухонебезпеки. Основні причини пожеж. Правила пожежної безпеки в Україні.	4	4
12	Поняття про виробничий травматизм та професійні захворювання. “Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в організаціях ”	5	7
	Разом	60	82

Індивідуальне завдання (ІСЗ) з курсу «Безпека життєдіяльності та охорона праці» – це один з видів самостійної роботи здобувача вищої освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІСЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Орієнтовна структура ІСЗ – у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Підготовка доповіді у вигляді презентації в програмі POWER POINT. Тему здобувач обирає з наведеного перліку «Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці».

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Критерії оцінювання ІСЗ у вигляді реферату

№	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності теми, формулювання мети та завдань.	5 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, статистичних даних з досліджуваної теми в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	5 балів
3.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел).	5 бали
4.	Підготовка доповіді у вигляді презентації у програмі POWER POINT, наявність відеоматеріалів.	5 балів
Разом		20 балів

Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни

«Безпека життєдіяльності та охорона праці»

Змістовий модуль «Безпека життєдіяльності»

1. Тектонічні і топологічні природні надзвичайні ситуації, причини виникнення, наслідки та правила поведінки під час надзвичайних ситуацій.
2. Надзвичайна ситуація воєнного характеру. Алгоритм дії при артобстрілах та бомбардуванні.
3. Евакуація населення при надзвичайній ситуації воєнного характеру. Права і обов'язки цивільних.
4. Формування «Тривожної валізи» (речі для виживання, одяг, продукти тощо) і аптечки для надання першої домедичної допомоги.
5. Поняття про епідемії та пандемії. Засоби дезінфекції, дезінсекції, дератизації.
6. Космічні та біологічні природні надзвичайні ситуації, причини виникнення, наслідки та правила поведінки під час надзвичайних ситуацій.
7. Соціальні надзвичайні ситуації, причини їх виникнення, наслідки та правила поведінки під час надзвичайних ситуацій. Війни та революції в історії людства.
8. Поняття про чинники ризику захворюваності. Біологічні і соціальні чинники ризику, їх характеристики. Спосіб життя як провідний чинник, що обумовлює стан здоров'я людини в сучасних умовах.
9. Загальна характеристика та класифікація інфекційних хвороб. Інфекційний процес, його періоди.
10. Види імунітету. Профілактичні щеплення, умови і методи проведення.
11. Космічне та сонячне випромінювання і його вплив на здоров'я людини. Лазерне випромінювання як небезпечний чинник. Джерела.
12. Геопатогенні зони, методика їх визначення та захист від негативної дії. Магнітне та електромагнітне поле – джерела? Наслідки для здоров'я людини.
13. Метеорологічні природні надзвичайні ситуації, причини виникнення, наслідки та методи захисту. Правила поведінки під час надзвичайних ситуацій.
14. Техногенні надзвичайні ситуації та їх наслідки. Найбільші техногенні катастрофи. Правила поведінки під час надзвичайних ситуацій.
15. Звук, інфра-, ультразвук та шум, їх дія на організм, граничні норми.
16. Тривале використання навушників та їх вплив на слуховий аналізатор людини.
17. Наслідки антропогенного впливу на стан навколишнього середовища. Антропогенні джерела забруднення навколишнього середовища.
18. Забруднення атмосфери і гідросфери на його наслідки. Причини і наслідки забруднення та руйнування літосфери.
19. Періоди та фізіологічний перебіг вагітності. Токсикози вагітних. Поняття про періоди та перебіг пологів. Загальний догляд за новонародженими.
20. Реабілітація жінок у післяродовий період. Попередження позаматкової вагітності, природнього викидня та штучного припинення вагітності (абортів). Вплив шкідливих звичок на статеві відносини та потенцію.
21. Методи контрацепції, їх переваги і недоліки (підготувати по всім видам - презервативи та сперміцидна мазь, календарний метод, внутрішньоматочні засоби, контрацептивна імплантація, оральні засоби та стерилізація і ін. Показання та протипоказання до застосування.
22. Аборт (способи) і його наслідки. Сучасні причини та проблеми бездітних шлюбів.
23. Онкологічні захворювання та їх зв'язок з екологічними особливостями середовища проживання. Профілактика онкозахворювань.
24. Радіаційне забруднення навколишнього середовища та його вплив на здоров'я людини.
25. Хромотерапія. Вплив кольору на фізіологію людини, апетит людини і розумову діяльність. Рекомендації щодо кольорів приміщень в навчальних закладах, вдома.
26. Види та ознаки інсульту і інфаркту, перша домедична допомога, алгоритм дій. Профілактика захворювань серцево-судинної системи.
27. Харчові отруєння: грибами, продуктами рослинного або тваринного походження, ботулізм: клінічні ознаки, принципи профілактики, перша допомога.

Змістовий модуль «Охорона праці»

1. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.
2. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів.
3. Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи.
4. Основні положення законів України: «Про охорону праці», «Кодекс законів про працю».
5. Основні положення законів України: «Про охорону здоров'я».
6. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки.
7. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура.
8. Дисциплінарна, адміністративна, матеріальна та кримінальна відповідальність за порушення законодавства та нормативних актів про охорону праці, за створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці і представників професійних спілок.
9. Атестація робочих місць за умовами праці.
10. Умови праці. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Класифікація.
11. Психофізіологічні вимоги до умов праці.
12. Санітарно-гігієнічні вимоги до показників шуму.
13. Основи радіаційної безпеки, вплив іонізуючих випромінювань на організм людини.
14. Хімічні виробничі фактори. Робоча зона та повітря робочої зони.
15. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми.
16. Основні причини електротравм. Профілактика електротравматизму. Перша допомога.
17. Класифікація виробничих приміщень за ступенем небезпеки.
18. Система електрозахисних заходів та засобів безпечної експлуатації електроустановок: технічних засобів, електрозахисних засобів, організаційних заходів.
19. Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Класифікація видів горіння.
20. Класифікація загальних заходів пожежної профілактики. Види пожеж та система попередження.
21. Система організаційно-технічних заходів: вивчення питань пожежної безпеки працівниками, державний нагляд, пожежна охорона, інструкції щодо безпечного використання небезпечних матеріалів і речовин.
22. Відповідальні за пожежну безпеку на підприємстві, обов'язки та відповідальність. Пожежна сигналізація. Евакуація людей.
23. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру.
24. Причини травматизму: організаційні, санітарно-гігієнічні, психофізіологічні, технічні. Розподіл травм за ступенем тяжкості.
25. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.
26. Профілактика нещасних випадків, професійних захворювань і отруєнь на виробництві.

Отримання додаткових (бонусних) балів

Здобувач може самостійно обрати завдання, які він готовий виконати для того, **щоб отримати додаткові (бонусні) бали**, яких не вистачає, або для роботи під час аудиторних занять: самостійна підготовка доповідей (5 балів); опрацювання та підготовка відеоматеріалів з дисципліни (5 хвилин відеореферату – 10 балів кожному учаснику відеопроєкту), робота в мережі Інтернет (добір матеріалів, статистики, даних зі світу – 5 балів), складання тестів (20 запитань – 10 балів), кросвордів (20 запитань – 10 балів), ситуаційних завдань (1 ситуаційне завдання – 2 бали); участь у науково-практичних конференціях за тематикою дисципліни (10 балів заочна участь; 20 балів очна участь з отриманням сертифікату).

9. Методи навчання

Під час проведення лекційних занять будуть застосовуватись наступні методи навчання:

- *Словесні*: лекції (традиційні, проблемні, лекції-візуалізації) із використанням мультимедійних технологій, пояснення, розповідь, бесіда, обговорення проблемних ситуацій, мозковий штурм, аналіз відео- і фотоматеріалів, обмін думками, захист доповідей.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Під час проведення практичних занять будуть застосовуватись такі методи навчання:

- *Практичні*: вправи; відпрацювання практичних навичок надання першої долікарської допомоги;

розв'язання ситуаційних задач; виконання практичних робіт.

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ (У Т.Ч. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ)

Контроль успішності студентів здійснюється з урахуванням поточного та періодичного контролю. Кожний змістовий модуль включає бали за роботу здобувача на лекційних та практичних заняттях (усне опитування, робота в групах, тестовий контроль знань, модульна контрольна робота), виконання самостійної роботи. Усі види робіт (практичні роботи, доповіді/презентації, їх захист, виконання практичних навичок, творчі завдання тощо, які виконує здобувач за визначеною тематикою) обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Поточний контроль проводиться у вигляді усного опитування (індивідуальне, фронтальне, співбесіда), оцінювання розв'язання розрахункових задач, оцінювання виконання практичних навичок; оцінювання виконання самостійної роботи, доповідей/презентацій.

Періодичний контроль - контрольна робота за змістовим модулем у формі письмових тестових завдань. Періодичний контроль здійснюється у вигляді тестування через Google форми із автоматичним підрахунком балів.

Підсумковий контроль – залік.

Форма підсумкового контролю – залік. Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінки за поточний і періодичний контроль, за індивідуальне самостійне завдання (ІЗ).

Схема розподілу балів:

Максимальна кількість балів за поточний контроль - 40.

Максимальна кількість балів за періодичний контроль - 40.

Максимальна кількість балів за індивідуальне самостійне завдання (ІЗ) – 20.

Критерії оцінювання поточного контролю подано в таблиці 2. Оцінюються знання, які виявив здобувач при роботі на лекційних і практичних заняттях.

Здобувач допускається до підсумкового контролю (іспиту) за навчальну дисципліну, якщо він виконав усі види практичних робіт, передбачених робочою програмою незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного та періодичного контролю за семестр.

Повторне складання іспиту з метою покращення оцінки не допускається.

Таблиця 2

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу,	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід

	аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причиннонаслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вмє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням матеріалу	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПЕРІОДИЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Теоретичні основи БЖД: поняття, мета і задачі.
2. Середовище проживання людини: навколишнє, виробниче, побутове.
3. Природне середовище: основні компоненти, їх коротка характеристика.
4. Побутове середовище та його роль у безпеці життєдіяльності.
5. Наслідки забруднення атмосфери: смог, кислотні дощі, озонова дірка, парниковий ефект.
6. Основні джерела забруднення навколишнього середовища в Україні, Одесі та області.
7. Політика України з охорони навколишнього середовища. Міжнародна співпраця.
8. Допустимий світовий ризик. Концепція ризику: його оцінка та управління.
9. Атрибути, риси та якості людини: темперамент, інтелект, характер, пам'ять, емоції та ін..
10. Соціальні небезпеки. Види (класифікація). Коротка характеристика.
11. Згубні звички та соціальні хвороби, їх профілактика.
12. Побутова безпека та шляхи її забезпечення.

13. Типи пожеж, шляхи їх попередження та ліквідації. Правила поведінки під час пожежі.
14. Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності. Єдина державна система попередження і дій у надзвичайних ситуаціях.
15. Причини виникнення та класифікації надзвичайних ситуацій.
16. Коротка характеристика можливих стихійних лих, аварій та катастроф на території Одеси та області, а також в місці знаходження ОНУ.
17. Надзвичайні ситуації техногенного характеру.
18. Надзвичайні ситуації природного характеру.
19. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру.
20. Небезпека та наслідки застосування зброї масового ураження (ядерної, хімічної, біологічної, новітніх видів зброї).
21. Запобігання надзвичайним ситуаціям та організація усунення їх наслідків.
22. Засоби та способи захисту населення у надзвичайних ситуаціях.
23. Сигнали оповіщення та їх значення для безпеки людини. Дія населення за сигналами оповіщення.
24. Евакуаційні заходи захисту населення.
25. Особливості воєнного стану в Україні. Заходи забезпечення безпеки населення.
26. Загальні принципи надання першої медичної допомоги при різних видах травм.
27. Ознаки клінічної смерті. Правила проведення реанімаційних заходів.
28. Види кровотеч. Перша медична допомога при кровотечах.
29. Види переломів кісток. Перша медична допомога при переломах.
30. Види та ступені опіків. Перша медична допомога при опіках.
31. Ступені відмороження. Перша медична допомога при відмороженнях.
32. Перша медична допомога при задусі та утопленні.
33. Перша медична допомога при ураженні електричним струмом або блискавкою.
34. Перша медична допомога при радіаційних ураженнях.
35. Перша медична допомога при отруєннях (харчових, отруєннях хімічними речовинами).
36. Види алергічних реакцій та перша медична допомога при них.
37. Перша медична допомога при укусах тваринами або комахами.
38. Закон «Про колективні договори, погодження». Роль колективного договору в забезпеченні прав та соціальних гарантій працівників.
39. Державні нормативно-правові акти про охорону праці. Види. Визначення.
40. Трудовий договір. Погодження. Види. Обов'язки працівника.
41. Суспільний контроль над охороною праці, повноваження.
42. Повноваження органів державного нагляду та контролю над ОП.
43. Відповідальність, обов'язки роботодавця в дотриманні законодавства про ОП.
44. Положення «Про медичні огляди працівників».
45. Фази працездатності. Режим праці та відпочинку. Втома, перевтома.
46. Державне соціальне страхування.
47. Охорона праці жінок та неповнолітніх. Охорона праці інвалідів.
48. Пільги та компенсації за важкі та шкідливі умови праці.
49. Небезпечні та шкідливі фактори виробництва. Види, ознаки, приклади.
50. Шум, вібрація. Вплив на організм людини. Заходи та засоби захисту.
51. Освітлення. Види охарактеризувати.
52. Шкідливі газовиділення, паровиділення. Вплив на організм, захист.
53. Випромінювання, види, особливості. Вплив на організм, захист.
54. Травматизм, означення. Заходи боротьби з виробничим травматизмом.
55. Характерні причини пожеж, вибухів на виробництві.
56. Професійні захворювання, означення, види, приклади.
57. Функції, склад, права комісії по розслідуванню нещасних випадків.
58. Правила пожежної безпеки в Україні. Основні положення. Класифікація пожеж. Заходи та засоби пожежогасіння, принцип дії.
59. Надання першої допомоги постраждалим від пожежі, вибуху.
60. Основні причини ураження електричним струмом. Види ураження електричним током.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та періодичний контроль												Сума балів	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2					Індивідуальне самостійне завдання (ІСЗ)**		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	20	100
1	4	4	1	1	4	14	4	1	1	4	1		
Контрольна робота* за змістовим модулем 1 – 20						Контрольна робота за змістовим модулем 2 – 20							

T1, T2 ... T7 – теми змістового модулю

*Примітка: Контрольна робота за змістовим модулем здійснюється у формі письмових тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові письмові завдання для модульних контрольних робіт складаються з 10 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу модуля. За кожен правильну відповідь на одне тестове завдання здобувач отримує 2 бали. Здійснюється у вигляді тестування через Google форми.

** Примітка: Орієнтовна структура ІСЗ, критерії оцінювання ІСЗ та орієнтовна тематика зазначені в розділі «8. Самостійна робота».

Шкала оцінювання : національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C	задовільно	
70-74	D		
60-69	E	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX		
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Силабус
2. Робоча програма
3. Поліщук Л.М. Організація життєзабезпечення населення у надзвичайних ситуаціях. Психологічна допомога [Електронний ресурс]: електронні методичні рекомендації до практ.

занять та самот. роботи з дисциплін «Цивільний захист», «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» студентам усіх спеціальностей та форм навчання / уклад.: Л. М. Поліщук, С. П. Гвоздій, О. В. Устянська, І. Л. Рижко, В. В. Пенюв. – Одеса: – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2024. – 72 с. – 0,56 МБ.

4. Устянська О.В. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Частина 2. Психофізіологічні вимоги до умов праці. [Електронний ресурс] електронні методичні вказівки для проведення практичних занять з курсу «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» / О. В. Устянська, С. П. Гвоздій, Л. М. Поліщук, І. Л. Рижко, В. В. Пенюв. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2024. 72 с. – 0,56 МБ

5. Баштан С.О. Основи медичних знань: Практикум для студентів педагогічних спеціальностей данної та заочної форм навчання / С.О. Баштан, С.П. Гвоздій, В.В. Пенюв. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2019. 88с.

6. Гвоздій С.П. Домедична допомога у надзвичайних ситуаціях: поранення, переломи, вивихи: Методичні рекомендації до практичних занять та самотійної роботи з дисциплін «Медико-санітарна підготовка», «Основи медичних знань», «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Цивільний захист» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / С.П. Гвоздій, Л.М. Поліщук. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2019. 48 с.

7. Гвоздій С.П. Збірник ситуаційних завдань з охорони праці: практикум для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей закладів вищої освіти України. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 180 с. Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/27744>

8. Гвоздій С.П. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Частина 1. Санітарно-гігієнічні вимоги до показників шуму. Дія шуму на організм і здоров'я людини: Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / С.П. Гвоздій, О.В. Устянська Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2019. 32 с.

9. Гвоздій С. П. Формування вмінь визначення ступеня ризику у надзвичайних ситуаціях: Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / С. П. Гвоздій, Т. І. Шапкіна. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 32 с.

10. Пенюв В.В. Особливості надання першої допомоги при надзвичайних для життя та здоров'я станах: метод. матеріали / В.В. Пенюв. - Одеса.: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2017. - 60 с.

11. Пенюв В.В. Принципи поведінки під час аварій на радіаційно-небезпечних об'єктах (РНО) // Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності: метод. рек. / за заг. ред. С.П. Гвоздій; ОНУ ім. І.І. Мечникова, Біол. ф-т, Каф. медичних знань та безпеки життєдіяльності. – Одеса: Букаєв В.В., 2016. - С. 216-227. Для підготовки до поточного та періодичного контролю з теми № 10. Розміщено в репозитарії Наукової бібліотеки ОНУ за покликанням: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/33038>

12. Поліщук Л.М. Безпека у суспільстві. // Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності: Методичні рекомендації. Електронний збірник / За загальною редакцією С.П. Гвоздій; колектив авторів. – Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. – С.75 - 92. Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/29612>

13. Поліщук Л.М. Принципи поведінки під час аварій на різних видах транспорту // Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності: Методичні рекомендації. Електронний збірник / За загальною редакцією С.П. Гвоздій; колектив авторів. – Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. – С.228 - 238. Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/29612>

14. Поліщук Л.М. Профілактика хвороб, що набули соціального значення // Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності: Методичні рекомендації. Електронний збірник / За загальною редакцією С.П. Гвоздій; колектив авторів. – Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. – С.93 - 114. Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/29612>

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / Т. Є. Стиценко, Г. В. Пронюк, Н. М. Сердюк, І. І. Хондак. Харків : ХНУРЕ, 2018. 336 с.
2. Безпека життєдіяльності : підруч. для студ. ВНЗ освітніх рівнів "неповна вища освіта" та "базова вища освіта" всіх спец. / О. І. Запорожець [та ін.] . Київ : Центр учбової літ. (ЦУЛ), 2013. 447 с.
3. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручник для студентів спеціальностей з природничих, соціально-гуманітарних наук та інформаційно-комунікаційних технологій / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ: Каравела, 2021. 268 с.
4. Безпека життєдіяльності: підручник / О.І. Запорожець, Б.Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін.. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 448 с.
5. Гвоздй С.П. Вивчення ефективності навчання студентів основ безпеки та здоров'я на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Монографія. // Гвоздй С.П., Пенев В.В., Баштан С.О., Поліщук Л.М. та ін.; за заг. ред. Гвоздй С.П. Одеса: Одеський національний університет, 2021. 345 с.
6. Желібо Євген Петрович. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Є. П. Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний ; за ред.: Є. П. Желібо . 7-ме вид . Київ : Каравела, 2014 . 342 с.
7. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності»/ О.Д. Малько, А.Ф. Лазутський, В.А. Молодцов, А.В. Писарев. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2012. 86 с.
8. Стиценко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник / Т.Є. Стиценко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.
9. Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності: [метод. рек.] / О. І. Бурденюк, С. П. Гвоздй, Л. Я. Глінська та ін.; За загальною редакцією С. П. Гвоздй. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2016. С. 27-56.
10. Бойко М.Д. Трудове право України: навч. посіб. 3-тє вид. перероб. та доп. / М.Д. Бойко. К. Центр учбової літератури, 2014. 392 с.
11. Коновалова О. В. Охорона праці. Практикум: навч. посіб. / О.В. Коновалова К.: Центр учбової літератури 2015. 98 с.
12. Охорона праці [навч. посіб.] / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун ; за ред. проф. З.М. Яремка. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 374 с.

Додаткова

1. Голінько В. І. Основи охорони праці : підручник / В. І. Голінько. 2-ге вид. Дніпропетровськ : НГУ, 2014. 271 с.
2. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / Д.В. Зеркалов. К.: Основа, 2016. 267с.
3. Золотар О. О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія / О. О. Золотар. Київ : АртЕк, 2018. 446 с.
4. Кодекс цивільного захисту України. – К., 2013.
5. Кулалаєва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. 189 с.
6. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2009. 264 с.
7. Пожарова О. В. Охорона праці : навчальний посібник / О. В. Пожарова. Одеса, 2022.

86 с.

8. Пожарова О.В., Корнілова О.В. Регулювання праці окремих категорій працівників: навч.-метод. Посібник. Одеса: Фенікс, 2018. 144 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).

9. Управління охороною праці : навч. програма / уклад. В. М. Іванов. Харків : ХНАМГ, 2011. 18 с.

10. Шапошникова С. В. Система управління охороною праці : навч. посіб. / С. В. Шапошникова, В. В. Чигарьов. Донецьк : Ноулідж, 2012. 112 с.

15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
2. Державна служба України з питань надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
3. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
4. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
5. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
6. Верховна Рада України - <http://www.rada.kiev.ua>.
7. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
8. Державна служба України з питань праці <http://dsp.gov.ua/>.